

Masarykova univerzita

Filozofická fakulta

Učitelství estetické výchovy pro střední školy

US_42 Úvod do uměnovědných studií

Umělecké dílo

zpracovala: Alena Karalová

učo: 398535

vedoucí: Mgr. David Balarin

Brno 2014

Definice pojmu umělecké dílo

1. Estetický slovník definuje u. d. jako pojem, jež shrnuje obecné nutné a dostačující znaky uměleckého díla; komplexní struktura vytvořená z vlastní existence díla, přičemž všechny charakteristické znaky uměleckého díla (umělecká forma, dílový charakter, smyslově vnímatelný materiál, zobrazení, autonomie, výrazový nebo symbolový charakter) nemusí být vždy u díla přítomny, přičemž tyto znaky nemají stírat velké rozdíly existující mezi objekty z různých uměleckých druhů a nemají být ani triviálními.

2. **J. Kulka** ho chápe jako „prostředek komunikace“¹ a uvádí, že „umělecké dílo chápeme v jednotě tvorby a percepce“². Také popisuje, že „umělecké dílo je esteticky komunikovaný artefakt, přesněji, soubor všech možností konkrétních realizací uměleckého projektu a jeho recepcí.“³ Lze jej definovat z „pohledu sebevyjádření, zobrazení a estetického uspořádání“ „jako zobrazení zážitku v esteticky uspořádaném tvaru“⁴ a je vnímáno jako věc, obraz (odraz), výraz, znak či model. Jeho složitá struktura je tvořena složkami a prvky, které jsou mezi sebou úzce spjaty. Skutečné umělecké dílo je podle J. Kulky slovy nevyjádřitelné.

3. Podle **J. Volka** je umělecké dílo „souhrnný pojem objektivního vyjádření uměleckého odrazu skutečnosti“ a „to, co vychází z ruky a hlavy tvůrce – umělce je umělecké dílo“⁵. V některých druzích umění jsou umělecké dílo a artefakt totéž.

4. Podle **K. Chvatíka** je umělecké dílo součástí skutečnosti, které zastává statut dvojaké struktury související se specifickým modelem světa (definované ve dvou směrech – první, vnímané z pohledu modelu zaměřeného na objekt a druhé, jako vědy a racionální konstrukce). Je také zvláštním druhem, který díky naší aktivitě „ožívá“ a i přes svou uzavřenost poskytuje nové otevřené interpretace. Umělecké dílo dle strukturální estetiky tvoří vrstvy, kdy jedna druhé otvírají přístupy. Základem recepce uměleckého díla je vrstva předmětová.

¹ KULKA, Jiří. *Psychologie umění*. str. 27

² tamtéž, s. 27

³ tamtéž, s. 27

⁴ tamtéž, str. 28

⁵ VOLEK, Jaroslav. *Základy obecné teorie umění*. 1968. str. 114

Umělecké dílo a soudobý pohled

Na výše uvedených řádcích si čtenář jistě povšiml probíraného tématu této práce. Na těchto několika řádcích (s pomocí teorií a tvrzení českých autorů) jsme se pokusili přiblížit si pojem umělecké dílo. Proč právě toto téma? Z nabízené škály mi pojem přišel zajímavý z důvodu jeho pozice v současném světě umění. Asocioval mi potřebu dnešní společnosti zastavit se a přemýšlet o tom, kam až se svým vývojem člověk dostal. V této souvislosti mne napadá otázka: Čím by bylo umění bez uměleckého díla a jeho opakovaných snah o definování? Může se zdát, že je naprosto zbytečné tuto otázku stále řešit, musím však souhlasit s J. Volkem, který uvedl, že bez opakovaných snah o řešení bychom se nedostali k samé podstatě problému.

S tvrzením J. Kulky, že skutečné umělecké dílo nelze slovy vyjádřit, můžeme jistě souhlasit. Jak popisují umělecké dílo laikové, tedy veřejnost? Pojem umělecké dílo si často lidé ztotožňují s pojmem artefakt, což není vždy totéž. Oba tyto pojmy, jak musíme poznamenat, jsou v některých druzích umění označením pro totéž, avšak není to pravidlem. Stále častěji nabývám dojmu, že lidé nedokáží rozlišit co je a co není umělecké dílo a nemohou najít cestu k umění a to zejména modernímu. V současném světě, kde umění je téměř „na každém kroku“, i skrze moderní technologie, které nám ho částečně zprostředkují, je dosti těžké se zorientovat. Lidé inklinují k umění, jehož informační tok je poněkud příjemnější, pochopitelný a nechce se jim složitě hledat skryté pojmy a podstatu v „zašifrovaných vzkazech“. Jak popsal jeden z již uvedených autorů, lidé mají problém naladit se na vhodný kanál.

Laická veřejnost je skupinou, která do světa umění příliš výrazně neproniká. Častým jevem je jejich omezené hodnocení po stránce libosti či nelibosti viděných děl. V této otázce se tak dostáváme i k tématu vkusu a kýče. Ze studií plyne, že lidé více vzdělaní na umění a na umělecká díla nahlíží z jiného úhlu, nejen pouze v omezených možnostech hodnocení.

Kde však začít a přiblížit společnost k umění? Jako nejvhodnější skupina se nám může jevit zřejmě nejmladší generace, kterou můžeme skrze vzdělávání seznamovat s uměleckými díly. Je faktem, že v dnešním světě je problematické se orientovat obecně. Poněkud horší je situace v umění, kde veřejnost preferuje spíše starší umění právě pro jeho formu než umění moderní, které je pro nezainteresovaného člověka dá se říci „nepoživatelné“, možná z důvodu vysoké subjektivity tvorby autora. Bylo by dobré tuto situaci vylepšit a posunout tak umělecká díla do kolony „pochopitelná“.

zdroje:

HENCKMANN, Wolfhart a Konrad LOTTER. Estetický slovník. Translated by Dušan Prokop. 1. Vydání. Praha: Svoboda. 229 s. ISBN 80-205-0478-8.

CHVATÍK, Květoslav. *Strukturální estetika - Řád věcí a řád člověka*. Praha: VICTORIA PUBLISHING, 1994. 86 s. ISBN 80-85865-03-3.

KULKA, Jiří. *Psychologie umění*. 1. Vydání. Praha: Grada Publishing, 2008. 435 s. ISBN 978-80-247-2329-7

VOLEK, Jaroslav. *Základy obecné teorie umění*. 1. vydání. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1968. 259 s.

.